

PL ISSN 0029-8514

POLSKA AKADEMIA NAUK • INSTYTUT HISTORII

ODRODZENIE I REFORMACJA W POLSCE

TOM XXXVI

<http://rcin.org.pl>

OSSOLINEUM

P O L S K A A K A D E M I A N A U K
I N S T Y T U T H I S T O R I I

ODRODZENIE I REFORMACJA
W POLSCE

TOM XXXVI

WROCLAW—WARSZAWA—KRAKÓW
ZAKŁAD NARODOWY IMIENIA OSSOLIŃSKICH
WYDAWNICTWO POLSKIEJ AKADEMII NAUK
1992

KOMITET REDAKCYJNY

Juliusz DOMAŃSKI (Warszawa), Czesław HERNAS (Wrocław), Adam MANIKOWSKI (Warszawa), Piotr SALWA (Warszawa), Lech SZCZUCKI (Warszawa) — zastępca redaktora, Janusz TAZBIR (Warszawa) — redaktor, Andrzej WYCZAŃSKI (Warszawa)

© *Copyright by Zakład Narodowy imienia Ossolińskich
Wydawnictwo, Wrocław 1992*

Zakład Narodowy im. Ossolińskich — Wydawnictwo Wrocław, Oddział w Warszawie 1992. Obj. 19,70
ark. wyd.; 15,75 ark. druk; 20,94 ark. A1. Wydrukowano w Warszawskiej Drukarni Naukowej.
Zam. 279.

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY I ROZPRAWY

<i>Juliusz Domański</i> (Warszawa), Uwagi o średniowiecznej i renesansowej „pogardzie świata” i „nędzy człowieka”	5
<i>Piotr Salwa</i> (Warszawa), Dawna włoska nowela — w poszukiwaniu definicji	53
<i>Mieczysław Markowski</i> (Kraków), Charakterystyka polskiego piśmiennictwa astrologicznego epoki przedkopernikańskiej	75
<i>Janusz Pelc</i> (Warszawa), Kochanowski a wyprawa inflancka w roku 1557 (I jeszcze o „przypasanym do miecza rycerzu”)	89
<i>Lech Szczucki</i> (Warszawa), Solitudo Moraviana (Andrzej Dudycz w Paskowie, 1577—1579)	103
<i>Boris Floria</i> (Moskwa), Plany wojny tureckiej Władysława IV a Rosja (1644—1646)	133
<i>Janusz Tazbir</i> (Warszawa), Węgry jako symbol i przestroga w literaturze staropolskiej	147
<i>Piotr Borawski</i> (Warszawa), Asymilacja kulturowa Tatarów w Wielkim Księstwie Litewskim	163
<i>Marian Surdacki</i> (Lublin), Protestanci a rozwój szpitali w Wielkopolsce Zachodniej w XVII i XVIII wieku	193

MATERIAŁY

<i>Wacław Urban</i> (Kielce—Kraków), Jakub z Iłży i jego uczniowie	209
<i>Wacław Urban</i> (Kielce—Kraków), Odprzysiężenie się herezji przez ks. Grzegorza Jan-kowskiego	213
<i>Urszula Augustyniak</i> (Warszawa), Instrukcja Bogusława Radziwiłła dla opiekunów jego córki, Ludwika Karoliny (Przyczynek do edukacji młodej ewangeliczki w końcu XVII wieku)	215

RECENZJE

Leopolita. Faksimile der Ausgabe Krakau 1561 (<i>J. Pelc</i>)	237
Michail Władimirowicz Dmitriew, Prawosławie i rieformacja (<i>W. Urban</i>)	240
Der Hexenhammer. Entstehung und Umfeld des Malleus maleficarum von 1487 (<i>S. Salmonowicz</i>)	241
Herbert Pohl, Hexenglaube und Hexenverfolgung im Kurfürstentum Mainz (<i>S. Salmonowicz</i>)	242

SYLWETKI UCZONYCH

Alodia Kawecka-Gryczowa (<i>H. Bulhak</i>)	245
Maria Sipayłło (<i>L. Szczucki</i>)	249

E R R A T A

do zamieszczonego w tomie XXXV (1990) „Odrodzenia i Reformacji w Polsce” artykułu Mariana Wolskiego *Przyczynek do biografii Andrzeja Trzecieckiego Starszego*

Strona	Wiersz	Powinno być
153	od dołu	1 czerwca
153	od dołu	12 czerwca
154	od dołu	1539
156	od góry	(brak partii tekstu, którą zamieszczamy poniżej)

występuje w aktach jako *baccalarius*, studia te ukończył. Z kolei przed 6 października 1533 ożenił się z córką mieszczanina Wojciecha Kopra „de Polyaniecz”, Elżbietą, z której miał syna, również Andrzeja. Był człowiekiem wykształconym, wśród najcenniejszych rzeczy utraconych po wygnaniu go z dworu w Niecwi wymieniał książki. Poza tym chyba dość dobrze znał język hebrajski, co musiało być powszechnie wiadome, skoro proszono go o stwierdzenie treści kontraktu zawartego pomiędzy kupcami żydowskimi. Z całą też pewnością znajomość hebrajskiego, bodaj pobieżna, nie była wówczas czymś powszechnym nawet wśród adeptów Akademii Krakowskiej. Biorąc wreszcie pod uwagę absolutną zbieżność danych odnoszących się do Andrzeja z Majkowic ze znanymi informacjami o życiu naszego Andrzeja Trzecieckiego Starszego, należy uznać, że pomieniony Andrzej Trzeciecki Starszy z Majkowic to konkretnie ów właśnie „ojciec reformacji” w Polsce, „nowinkarz” religijny i twórca słynnego kółka działającego w Krakowie w latach czterdziestych XVI w., Andrzej Trzeciecki zwany Starszym.

²³ Tekst epitafium ogłoszony był w *Tece Grona Konserwatorów Galicji Zachodniej*, t. I, s. 146, niemniej nie przeprowadzono, jak dotąd, analizy filologicznej, która z całą pewnością powinna by stwierdzić, czy jego autorem mógł być Andrzej Trzeciecki Młodszy.

²⁴ Skoro synowie Adama w 1508 r. byli jeszcze nieletni (zob. przyp. 7), to znaczy, że nie mieli wówczas jeszcze piętnastu lat. Natomiast gdy w roku 1517 starszy z nich sprzedawał część swych dóbr, musiał mieć co najmniej 24 lata. Wynika z tego, że Tomasz urodził się ok. 1493 r., natomiast Andrzej po tym roku. Pierwsze samodzielne wystąpienie Andrzeja przed sądem pochodzi z roku 1521, kiedy aprobował donację brata. Biorąc i tu pod uwagę wymóg ukończenia 24 lat, uzyskamy rok 1497 jako datę, około której musiał się Andrzej urodzić. Data ta jest znacznie bardziej prawdopodobna niż podawana dotąd — około 1490 r. Przyjmując bowiem tę ostatnią otrzymalibyśmy wiek 23 lat, ile musiałby mieć wstępując do Akademii Krakowskiej, co — jak na ówczesne stosunki — byłoby mało prawdopodobne. Przyjmując rok 1497 za przybliżoną datę urodzenia, otrzymamy wiek szesnastu lat, ile miałby Andrzej w chwili immatrykulacji w 1513 r.

